

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۳/۰۶

یونس نگاه

برای ادای احترام به روشنفکران پشتون

جامعه پشتون را بنیادگرایی فتح کرده است و متأسفانه جنبش روشنگری در آن جامعه فعلاً در وضعیت دشوار قرار دارد. دیروز در نوشته‌های که به ارتباط زرخانه‌گه نوشتم، از آن وضعیت گلایه کردم. در این نوشته می‌خواهم بخش دیگری از واقعیت را که حکایت تلاش، قربانی و زحمات هزاران روشنفکر جامعه پشتون است، با شما در میان بگذارم.

همانطوری که گفتم بنیادگرایی جامعه پشتون را بعد از سالها جنگ، پروژ و کشتاری که قریه به قریه، شهر به شهر خون ریختند، از چنگ بخشی از جامعه که میکوشیدند پشتونها و همه افغانها به سوی اصلاحات، دموکراسی، کار و آزادی بروند، ربود (فتح کرد). در سراسر جامعه پشتون رد عرق و خون وطنداران مبارز ما مانده است. این مبارزه ادامه خواهد داشت و این روزهای سیاه بدون شک، به سر خواهد رسید. اما آیا سیاستمداران و فرهنگی‌های فارسی زبان، این وضعیت را به روشنی میبینند؟ برخی بلی، اما خیلی‌ها نخیر.

زبان رسمی جنبش روشنفکری افغانستان فارسی بوده است اما بار اصلی این جنبش را پشتونها به دوش کشیده‌اند. تصور برخی از فارسی‌زبانها از اینکه گویا پشتونها در عرصه روشنگری عقبتز از دیگران بوده‌اند، خطا است. اگر پشتون‌های پاکستان را در نظر بگیریم، در افغانستان روشنفکران پشتون تمام بار روشنگری در جامعه پشتون را به تنهایی به دوش کشیده‌اند و به ندرت یک هزاره، تاجیک، ازبک یا فرد دیگری که زبانش پشتو نبوده، پشتون‌های مبارز را در روشنگردن اذهان مردم در قریه‌ها و محلات پشتون نشین بازو داده است. درحالی که سهم پشتونها در روشنگری جامعه فارسی زبان چشمگیر بوده است.

متأسفانه پشتون‌هایی که در محیط فارسی مشغول مبارزه بوده‌اند، چندان "پشتون" حساب نمیشده‌اند. در واقع اینجا بین پشتون و پشتو یک مرز خلق شده و جمع بزرگی از روشنفکران فارسی زبان پشتون، نادیده گرفته شده‌اند.

از زمان حبیب‌الله خان پدر امان الله تا امروز پشتونها اگر بیشتر از دیگران در برابر استبداد خون نداده باشند، به هیچ وجه کمتر نبوده‌اند. عرصه هنر، ادبیات، سیاست، فرهنگ، اجتماع، تحصیل و رسانه از نقش قدم‌های مبارزان پشتون هم چراغان است و هم خونین. مبارزانی را که در دوران مشروطیت پیشگام شدند فهرست کرده بشمارید؛ آنانی را که در دهه دموکراسی با قلم، زبان و زنده گی خود برای راندن جامعه به سوی آزادی پیشگام شدند حساب کنید؛ کسانی را که در جریان جهاد و جنگهای داخلی زیر تیغ طرفهای درگیر رفتند یا در درون آن احزاب و جریانهای برای روز بهتر و روشنتر مشغول کار و پیکار بودند به یاد آورید؛ و لشکر بزرگی از آدمهای متعهد به افغانستان آزاد و دموکرات را که در بیست سال گذشته در مکاتب، پوهنتون‌ها، رسانه‌ها، ادارات و محلات مشغول مبارزه با بنیادگرایی بودند ببینید؛ آنگاه حتماً متوجه خواهید شد که روشنفکران پشتون اگر چند بلیست گرد نوازتر از روشنفکران هزاره و تاجیک نباشند، زرد روپتر هرگز نمیباشند.

امروز نیز تحصیلکرده‌گان فارسی‌زبانی که از تماس با جامعه پشتو زبان گریزانانند، نسبت به جامعه روشنفکری پشتون دچار توهم میباشند و شناخت درست از آن ندارند. برخی‌ها درک بسیار سطحی از روشنفکری دارند و تصور میکنند هرکسی حافظ و مولانا خواند و به زبان فارسی صحبت کرد، روشنتر است و هرکسی به پشتو گپ زد، یک رگ از عقبمانده گی دارد!

هر نویسنده و سیاستمدار افغانستان که پشتو نمیداند، پشتو نمیخواند و با جامعه پشتون تماس مستقیم و ارگانیک ندارد، با یک نیمه مهم کشور بیگانه است. هر افغانی که خود را متعهد به افغانستان آزاد و دموکرات میدانند اما پشتو نمیخوانند در تعهدش باید شک کرد. سیاستمدارانی چون عبدالکریم خلیلی که چهل سال در سیاست افغانستان بوده‌اند، اما هنوز

د پائو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزې بنې پزوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولی

پشتو را از روی خط خوانده نمیتوانند، از نظر سیاست کشوری جاهل اند. هر وطندار تحصیلکرده و سیاست پیشه ای که مدعی است با طالبان مبارزه میکند اما سخنرانی ملامت الله را به ترجمه میخواند، در وضع دشواری قرار دارد و به سختی میتواند در این مبارزه موثر تمام شود. پشتون های مبارز چشم و چراغ مابند، در دادن امید و آگاهی به مردم ما نقش ارزنده بازی کرده اند، و ما چون بازوی سالم کنارشان خواهیم بود!